

ΙΣΤΟΡΙΑ Α΄
ΛΥΚΕΪΟΥ
ΚΕΡΑΜΕΪΩΝ

Η κρίση της Αυτοκρατορίας

Στη γραμμή του χρόνου

μέχρι 2000 π.Χ.	Οι Λίγουρες κατοικούν στην Ιταλική Χερσόνησο
περ. 2000 π.Χ.	Ιταλικά φύλα εγκαθίστανται στην κεντρική Ιταλία
8 ^{ος} αι.	Οι Ετρούσκοι εγκαθίστανται στην κεντρική – οι Έλληνες στη νότια Ιταλία
753 π.Χ.	Ίδρυση της Ρώμης
753-509 π.Χ.	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
509 π.Χ.	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (RES PUBLICA)
146 π.Χ.	Οι Ρωμαίοι κυρίαρχοι στη Δυτική Μεσόγειο και την Ελλάδα
48 π.Χ.	.Ο Ιούλιος Καίσαρ γίνεται δικτάτωρ
1 ^{ος} – 3 ^{ος} αιώνας	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ
27 π.Χ. – 14 μ.Χ.	Principatus – Οκταβιανός Αύγουστος
14-68 μ.Χ.	Ιουλιο-κλαυδιανή δυναστεία
69-96 μ.Χ.	Δυναστεία των ΦΛΑΒΙΩΝ
96-192 μ.Χ.	Δυναστεία των ΑΝΤΩΝΙΝΩΝ

Roman Empire 200 CE

3^{ος} αιώνας: Κρίση της Αυτοκρατορίας

- Φθορά της Αυτοκρατορίας σε όλη τη διάρκεια του 3^{ου} αι. > Παρακμή > Τέλος του αρχαίου κόσμου
- **Παράγοντες:**
- **ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ:**
 - Κρίση του αυτοκρατορικού αξιώματος
 - Στρατός
 - Επαναστάσεις – ανεξαρτητοποιήσεις επαρχιών > Η Pax Romana απειλείται
 - Παρακμή του εμπορίου – επιστροφή στην καλλιέργεια της γης
- **ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ:**
 - Νέοι εχθροί απειλούν τη Ρώμη
 - Ο φόβος που προκαλούσε η Ρώμη έχει πλέον εκλείψει

Κρίση του αυτοκρατορικού θεσμού

Το τέλος της εποχής που εγκαινίασε ο Αύγουστος

- Το σχήμα «συγκυβέρνησης» Αυτοκράτορα και Συγκλήτου διήρκεσε δύο αιώνες
- Το σχήμα ήταν προβληματικό από τη φύση του και συμβάλλει στη φθορά του κράτους από ένα σημείο και πέρα.

Αυτοκράτορας
(princeps)

Σύγκλητος
(Senatus)

Έχει
συγκεντρώσει τις
περισσότερες
εξουσίες στο
πρόσωπό του

Η Σύγκλητος είναι
ό,τι «απέμεινε»
από τη
Δημοκρατία

Επιδιώκει να
επιβάλλει τη
θέλησή του

Προσπαθεί να
περιορίσει τον
αυταρχισμό του
αυτοκράτορα

Ο ρόλος του στρατού

- Σημαντικός στη «συμβίωση» Αυτοκράτορα-Συγκλήτου
- Γίνεται πρωταγωνιστικός στις αρχές του 3^{ου} αιώνα.

Αυτοκράτορας
(princeps)

Σύγκλητος
(Senatus)

Ο αυτοκράτορας
Σεπτίμιος Σεβήρος
προσφεύγει τη
βοήθεια του
στρατού

Παραμερίζει τη
Σύγκλητο

Η Σύγκλητος είναι
ό,τι «απέμεινε»
από τη
Δημοκρατία

Ο ρόλος του στρατού

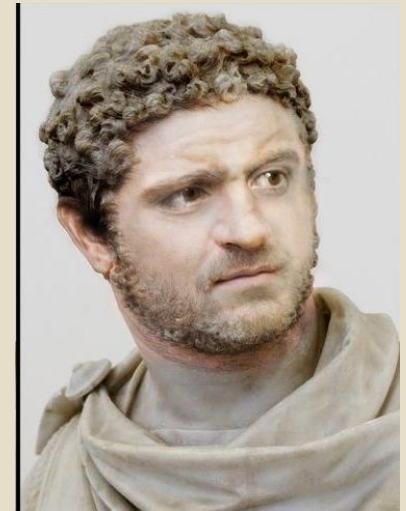
- Ο στρατός αναμειγνύεται στην πολιτική
- Στρατιωτική αναρχία:
 - Ο στρατός (είτε πραιτωριανοί είτε επαρχιακές λεγεώνες) προσπαθεί να επιβάλλει τον ηγέτη της αρεσκείας του
 - Πολλοί υποψήφιοι αυτοκράτορες διεκδικούν τον θρόνο σε διάφορα σημεία της αυτοκρατορίας.

Το τέλος της ασφάλειας

- Τελειώνει η εποχή της τάξης και ασφάλειας που παρείχε στους υπηκόους του το ρωμαϊκό κράτος
- Αποτυχημένες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες (ακόμη και το διάταγμα του Καρακάλλα, που έδινε το δικαίωμα του πολίτη σε όλους τους ελευθερούς κατοίκους της Αυτοκρατορίας)
- Οι λαοί, δυσαρεστημένοι, οδηγούνται σε εξεγέρσεις

Εξεγέρσεις

- Πολλές περιοχές ανεξαρτητοποιούνται
- Γιατί; Κινδυνεύουν από «βαρβαρικές» επιδρομές
- Τι κάνουν; Ανακηρύσσουν τον δικό τους Αυτοκράτορα και «αποσπώνται» από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία
 - Γαλατία
 - Ισπανία
 - Παννονία
 - «Βασίλειο της Παλμύρας» κ.ά.

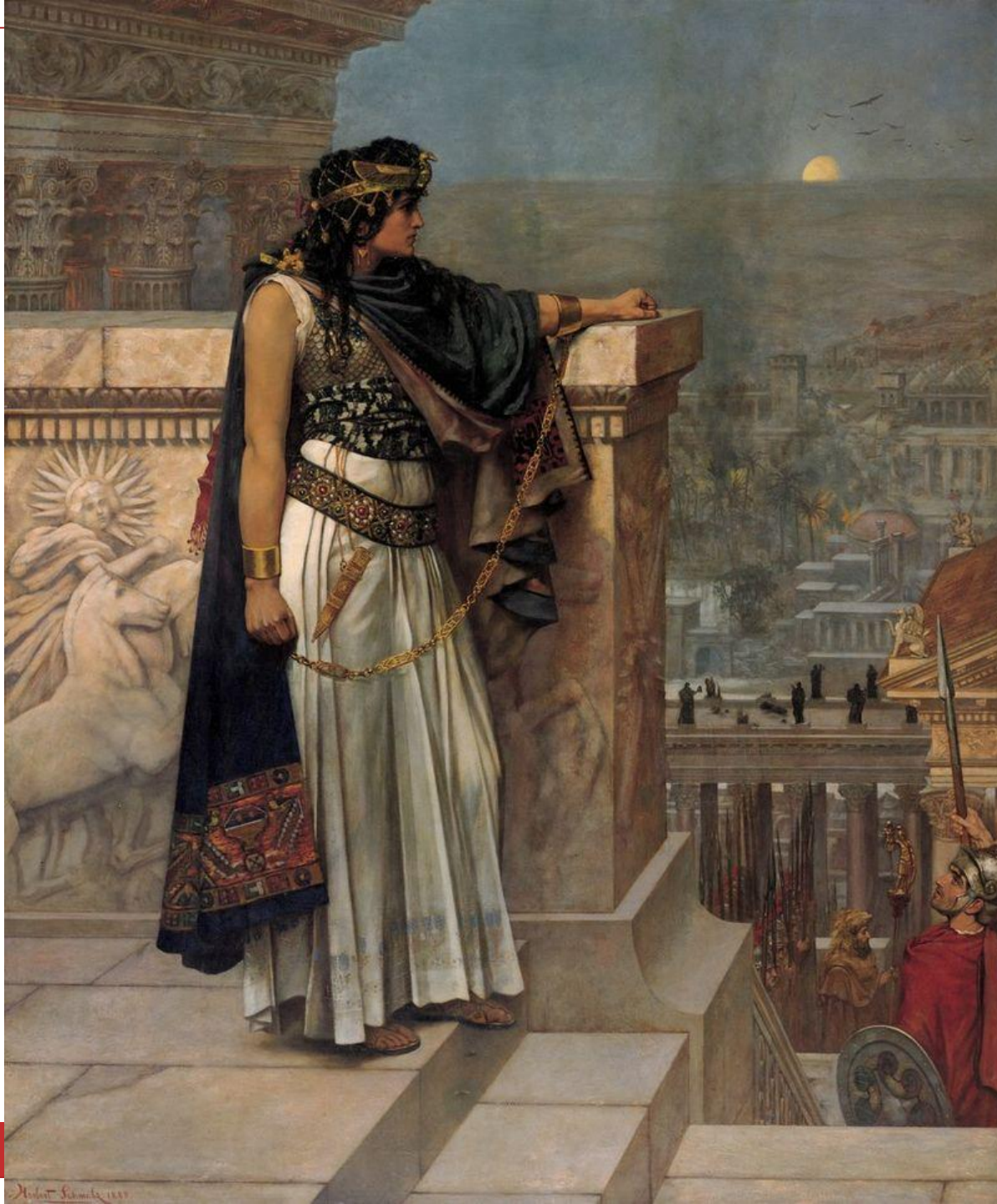

Το Βασίλειο της Παλμύρας

- Δημιουργείται σε όαση της συριακής ερήμου
- 267-273 μ.Χ. Βασιλεύει η Ζηνοβία
- Ζηνοβία
 - Φιλοδοξία της να «ανασυστήσει» το βασίλειο των Σελευκιδών
 - Εξαιρετικές ικανότητες και ελληνική παιδεία
 - Καταφέρνει να επεκταθεί το βασίλειό της.

Η Ζηνοβία
αντικρίζει
τελευταία φορά
την Παλμύρα

Herbert Gustave
Schmalz (1888)

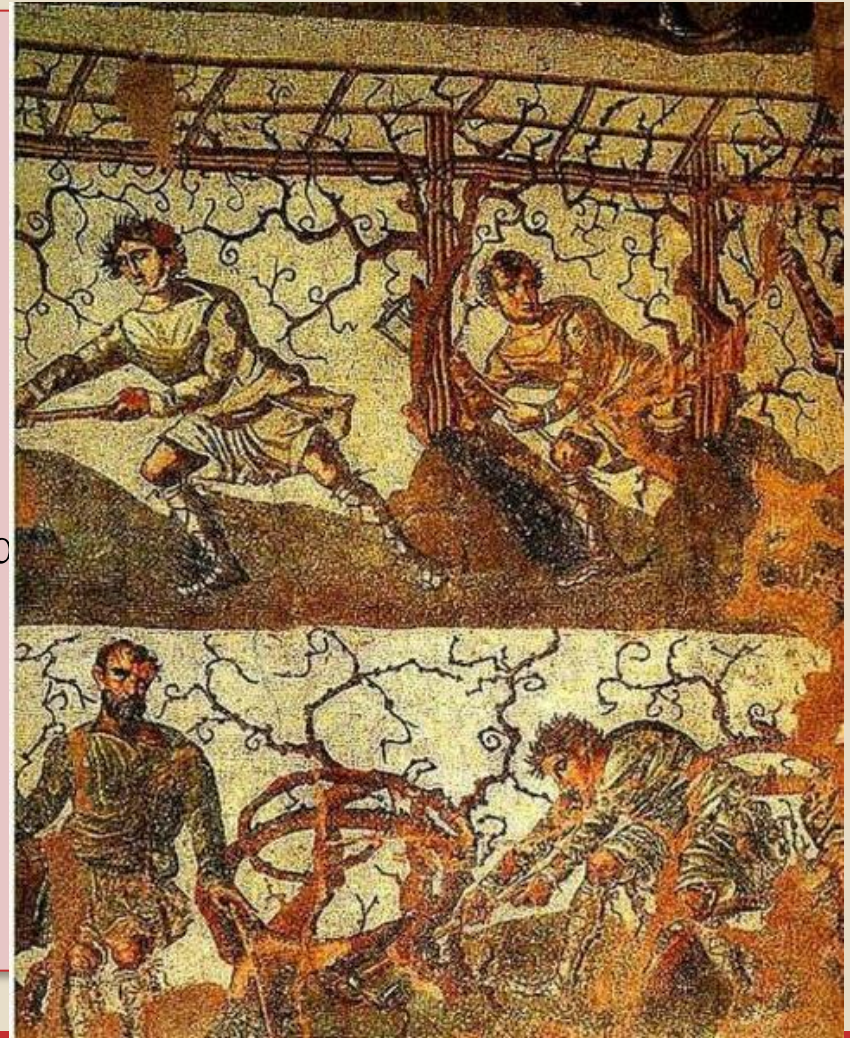
Οικονομική κρίση

Η κρίση του 3^{ου} αιώνα

- 3^{ος} αιώνας: Μεγάλη οικονομική κρίση
- Επιτείνεται από την πολιτική αστάθεια
- Λόγοι:
 - Η επαρχία συνταράσσεται
 - ✦ Από εξεγέρσεις
 - ✦ Από επιδρομές
 - Οι ταραχές σταματούν το εμπόριο και τη βιοτεχνία
 - Οι άνθρωποι «επιστρέφουν» στην αγροτική παραγωγή
 - ✦ Δεινή οικονομική κατάσταση στις πόλεις
 - ✦ Φυγή στην ύπαιθρο και καλλιέργεια της γης

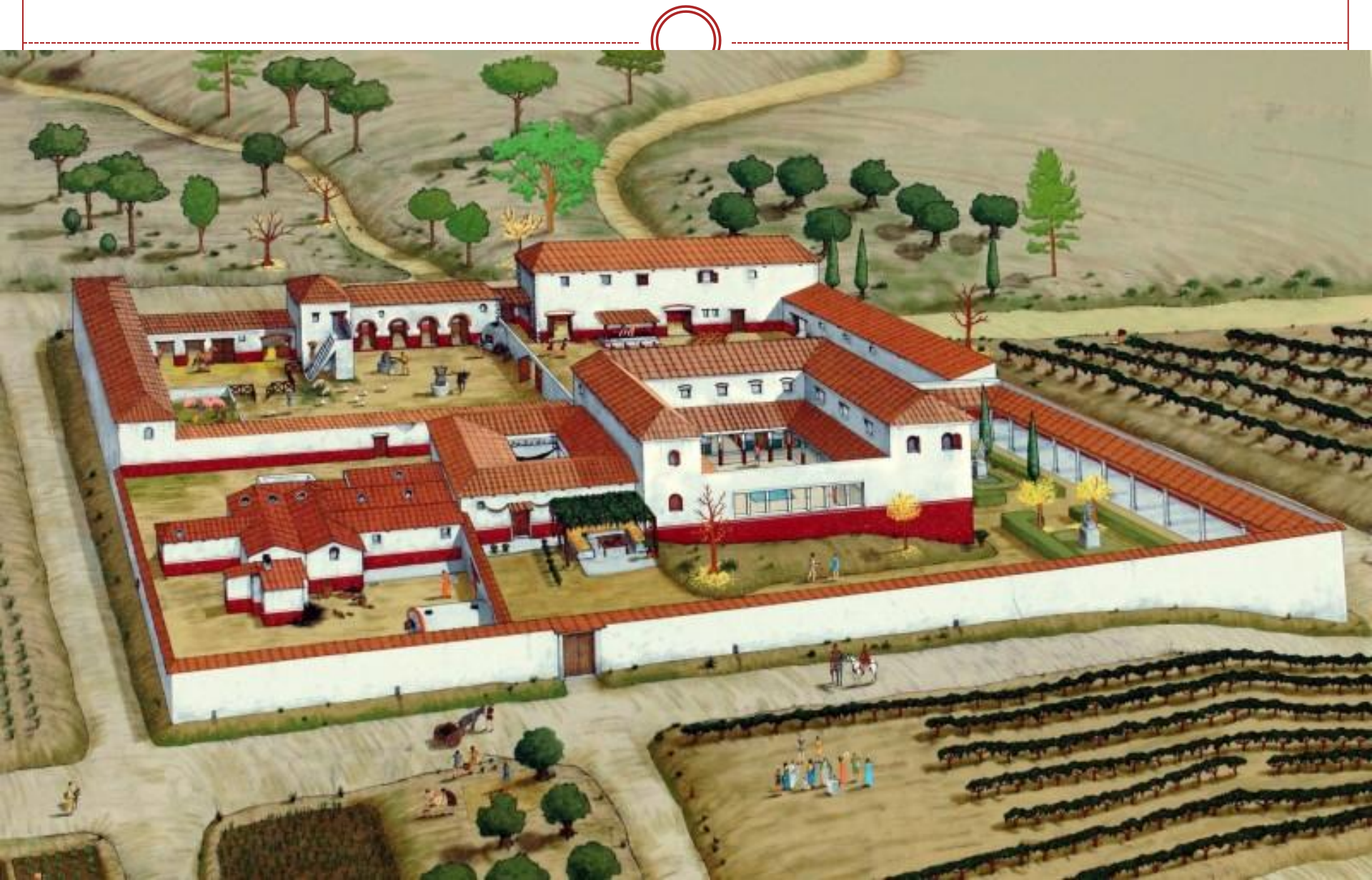

Η γη στα χέρια λίγων - Λατιφούντια

- Η γη στα χέρια λίγων μεγάλων ιδιοκτητών
- Η ύπαιθρος είναι μοιρασμένη σε μεγάλες γαιοκτησίες που λέγονται latifundia (λατιφούντια)
- Σε κάθε latifundium ο γαιοκτήμονας
 - Το διοικεί σαν άρχοντας
 - Το προστατεύει με δικό του στρατό
 - Η συγκέντρωση στα χέρια λίγων φέρνει
 - ✦ Μείωση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων
 - ✦ Ερήμωση μεγάλου μέρους της γης

Ρωμαϊκή βίλλα στο λατιφούντιο

Πού πήγαν οι μικροί ιδιοκτήτες;

- Πολλοί μικροί καλλιεργητές εγκαταλείπουν την ύπαιθρο.
- Ζητούν καλύτερη τύχη και λύση στο βιοποριστικό τους ζήτημα με την κατάταξή τους στον **στρατό**.
- Εκεί εξασφαλίζουν, αν έχουν ικανότητες:
 - Κέρδη
 - Ασφάλεια
 - Πιθανότητες εξέλιξης

A plate of armor made of metal strips tied together with leather straps protected the upper body. Although this metal jacket was heavy, the metal strips allowed the soldier some free movement. Soldiers had to help each other put on and lace up their armor.

Κοινωνική κρίση

ROMAN.

16.

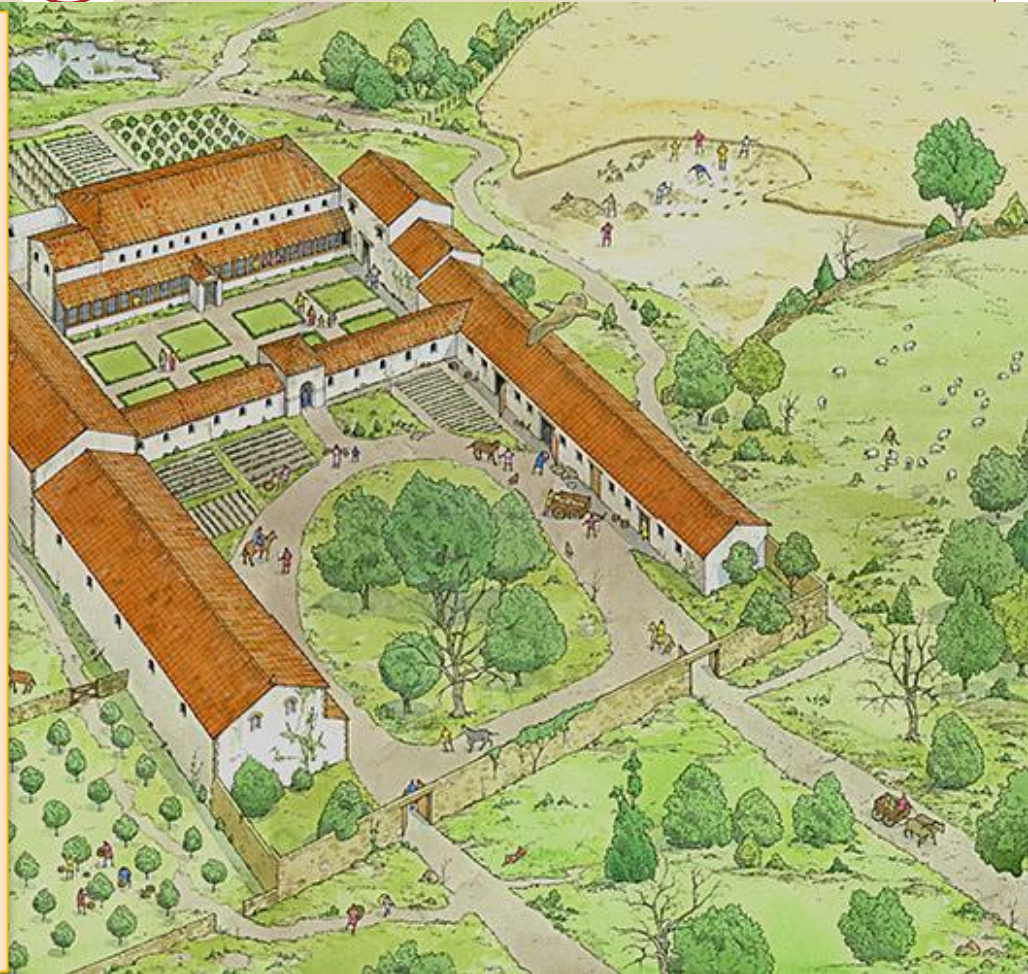
ANCIENT TIMES.

Η δουλοπαροικία

- Η κρίση στην οικονομία και την πολιτική φέρνει κρίση και στην κοινωνία
- Οι περισσότεροι φτωχοί κάτοικοι της αυτοκρατορίας ζητούν προστασία από τους μεγάλους γαιοκτήμονες
- Στις μεγάλες γαιοκτησίες απασχολούνται πλέον
 - Πρώην κάτοικοι των πόλεων
 - Ελεύθερων καλλιεργητών
 - Δημιουργείται νέα σχέση ανάμεσα σ' αυτούς και τους ιδιοκτήτες

Η δουλοπαροικία

ΓΑΙΟΚΤΗΜΟΝΕΣ

- Νοικιάζουν ένα κομμάτι γης σε ελεύθερους καλλιεργητές
- Παρέχουν προστασία σε αυτούς
 - Ιδιωτικός στρατός
 - Η έπαυλη του ιδιοκτήτη περικλείεται με οχυρωματική περίβολο, που σταδιακά θα γίνει πύργος
- Τους υποχρεώνουν σταδιακά να «προσκολληθούν» στις μεγάλες ιδιοκτησίες για όλη τους τη ζωή

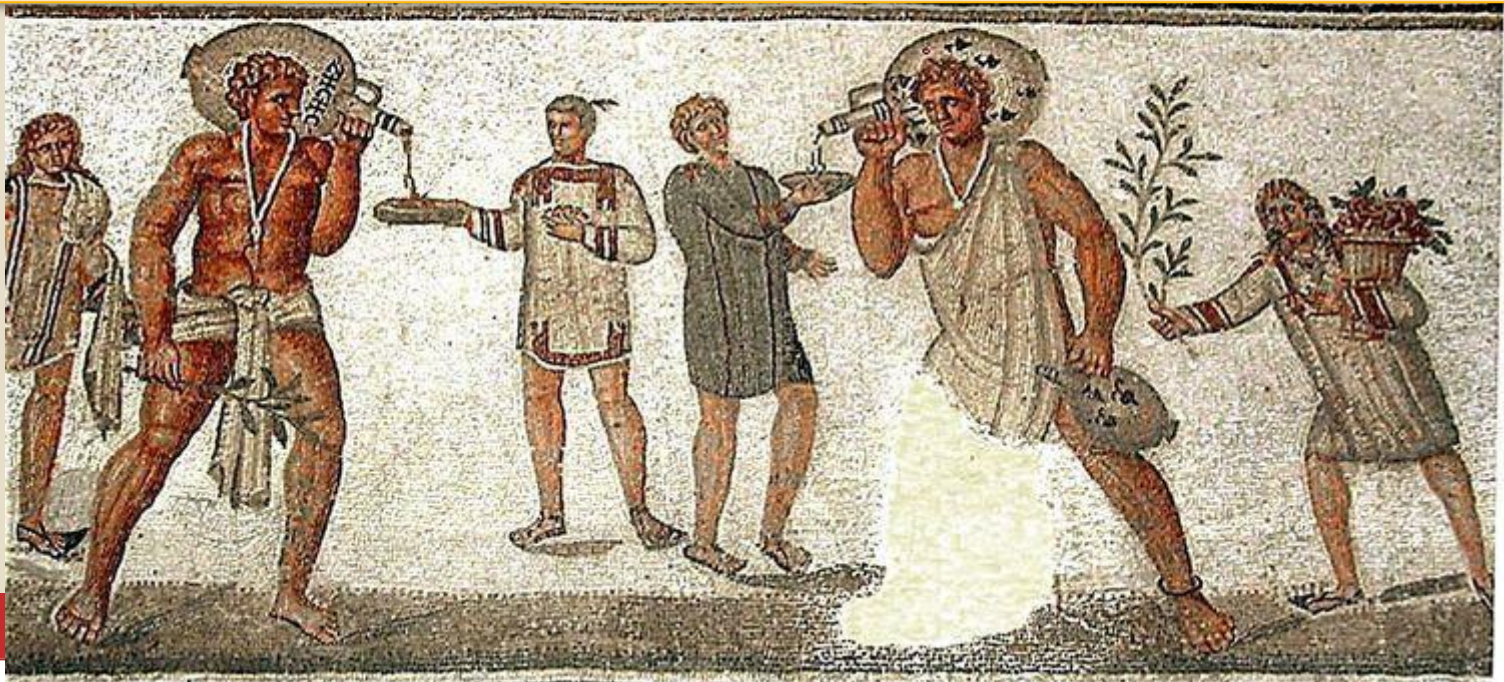
Δουλοπάροικοι

- Δουλοπάροικοι: Οι εξαρτημένοι από τη μεγάλη γαιοκτησία καλλιεργητές
- Εξαρτώνται από τον μεγάλο ιδιοκτήτη
- Πολλές φορές μικροί ελεύθεροι καλλιεργητές παραδίδουν τα κτήματά τους στους μεγάλους ιδιοκτήτες για να εξασφαλίσουν την προστασία τους

Οι δούλοι

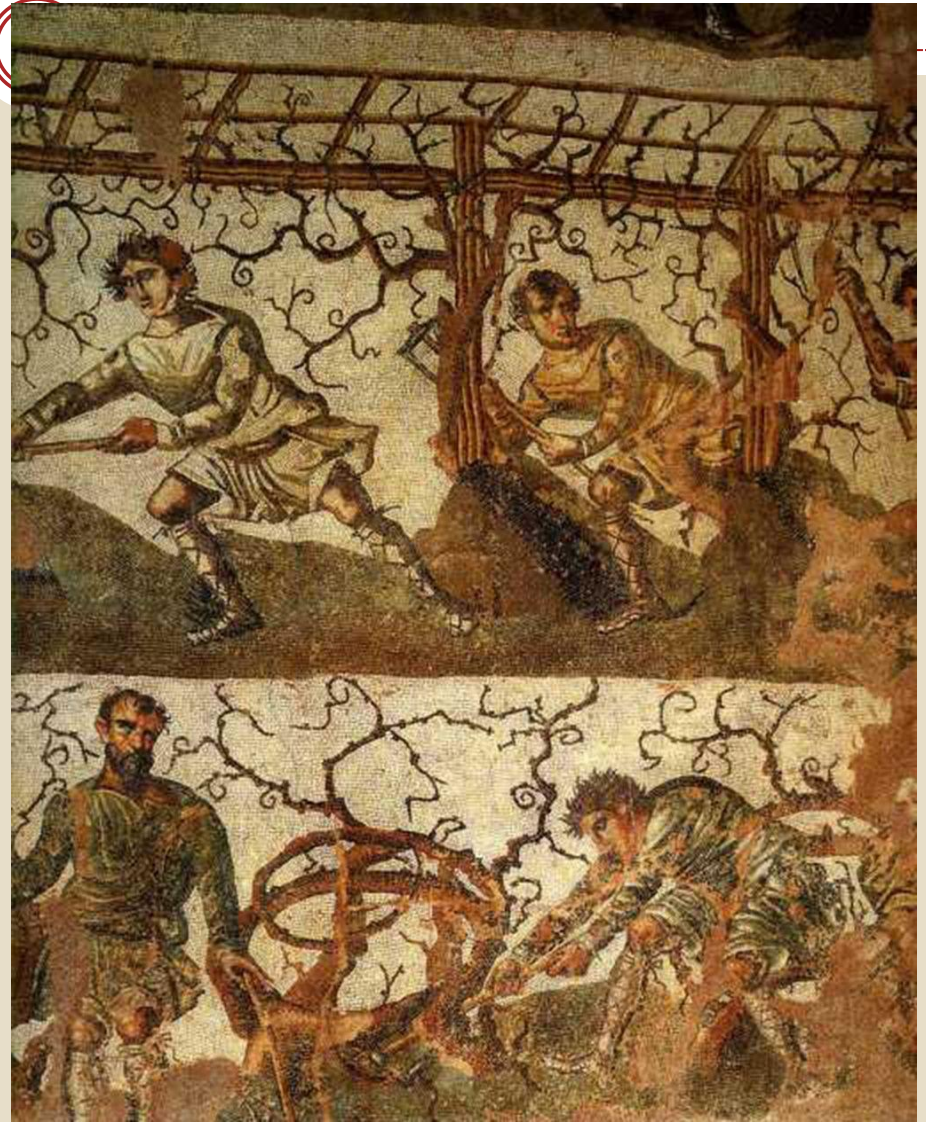

- Ο αριθμός τους μειώνεται από τον 3^ο αιώνα μ.Χ.
- Ένα μέρος αποκτά την ελευθερία του (=απελεύθεροι)
- Οι ιδιοκτήτες προτιμούσαν τους απελεύθερους
 - Τους νοίκιαζαν γη που καλλιεργούσαν
 - Τους έδιναν ένα προκαθορισμένο μερίδιο από το εισόδημά τους

Οι κολωνοί (coloni), μια νέα κοινωνική τάξη

- Ήταν οι ελεύθεροι καλλιεργητές και απελεύθεροι που εργάζονταν στις μεγάλες ιδιοκτησίες
- Δεν ήταν δούλοι, αλλά ουσιαστικά εξαρτημένοι καλλιεργητές σε ξένα κτήματα

Στις πόλεις; Συντεχνίες

- Όσοι κάτοικοι είχαν απομείνει στις πόλεις να ασχολούνται με τη βιοτεχνία και το εμπόριο δεν μπορούν να εξελιχθούν οικονομικά και κοινωνικά
- Το ρωμαϊκό κράτος προσπαθεί να ελέγξει το εμπόριο και τη βιοτεχνία.
 - Γιατί; Θέλει να πετύχει τον εφοδιασμό της Ρώμης και των αστικών κέντρων με αγαθά
 - Πώς; Καταγράφει όσους ασχολούνται με εμπόριο και βιοτεχνία σε **συντεχνίες** (ομάδες ατόμων που ασκούν το ίδιο επάγγελμα)

Το «κλείσιμο» των συντεχνιών

- 4^{ος} αι. Οι συντεχνίες γίνονται κλειστές ομάδες με κληρονομικό χαρακτήρα.
- Δηλαδή;
 - Κάθε επάγγελμα μπορούσε να το ασκήσει όποιος ήταν μέλος της αντίστοιχης συντεχνίας
 - Το επάγγελμα αυτό το ασκούσε σε όλη του τη ζωή
 - Το ίδιο επάγγελμα μάθαιναν και κληροδοτούσαν στα παιδιά τους...

